

Tale ved Urani Naamik demo 31. juli 2015

Af Finn Sørensen MF Enhedslisten og medlem af Folketingets Grønlandsudvalg.

Tak for invitationen til at tale ved denne demonstration, der nu er blevet en årlig begivenhed

Det er nødvendigt at mødes her, og vise vores modstand mod udvinding, oparbejdning og eksport af radioaktive stoffer som uran og thorium, indtil vi har overbevist flertallet i inatsisartut og i folketinget om, at disse stoffer skal blive hvor de er: Dybt begravet i det grønlandske urfjeld.

Der skal nok være både grønlandere og danskere der siger: Hvorfor blander vi os som danske politikere i det? Har Grønland da ikke overtaget ansvaret for råstofområdet, så er det vel noget de bestemmer selv.

Det er rigtigt, og det respekterer vi.

Men beslutningen om at ophæve nultolerancen har så store konsekvenser, ikke bare for Grønland, men for hele rigsfællesskabet og for millioner af andre mennesker, at vi som danske politikere er nødt til at forholde os til det.

Hvis formålet samtidig er eksport af uran – og det er klart meldt ud fra det regeringsbærende parti Siumut at det er det – så er vi nødt til at sige til grønlanderne: Det er ikke jeres kompetence alene.

Det er et anliggende for rigsfællesskabet, det vedrører rigsfællesskabets sikkerheds- og udenrigspolitik, og den fastlægges af den danske regering og det danske folketing.

Der er jo en grund til at vi i 30 år har været enige inden for Rigsfællesskabet om, at uran skal blive i jorden.

Det skal det, fordi det er ekstremt farligt for mennesker, miljø og fred og sikkerhed at grave det op og sende det i omløb.

De mennesker der skal arbejde med det, risikerer dødelige sygdomme. Det samme gælder de mennesker der bor i nærheden af minen.

Vi risikerer at forgifte planter, dyr, fugle og fisk.

Vi valgte rigtigt dengang.

Hvis man er i tvivl, så skal man bare tage til Tjernobyl i Rusland, der 30 år efter ulykken på atomkraftværket stadig oplever misdannede fostre, hyppige dødsfald af kræft, og en ødelagt natur.

Hvordan kan man overhovedet få den ide, at anlægge en af verdens største miner på toppen af et bjerg, få kilometer fra en by, i øvrigt i et af grønlands bedste landbrugsområder.

De skadelige stoffer vil blive spredt med vinden til de nærliggende græsningsområder for de mange får og dyrkningsområder.

De vil blive ført med det vand, der løber ned af bjerget år ud og år ind – og direkte ud i Grønlands store spisekammer, havet.

Sidst men ikke mindst: Hvem skal rydde op? Hvem kommer til at sidde med regningen, når minen er tom, når de multinationale virksomheder har suget værdierne op af undergrunden, og tager på jagt andre steder på kloden?

Det bliver det grønlandske folk der får lov at betale den regning – eller rettere, det bliver rigsfællesskabet, for det vil blive et beløb med så mange nuller, at Grønland aldrig vil kunne betale den.

Hertil kommer de sikkerhedsmæssige problemer. Uran bruges ikke bare i atomkraftværker men også til at fremstille de farligste masseødelæggelsesvåben verden har set.

Af alle disse grunde blev vi for 30 år siden enige inden for rigsfællesskabet om, at vi skulle planlægge vores energiforsyning uden brug af atomkraft, og at der skulle herske "nultolerance" i forhold til udvinding af radioaktive stoffer som uran og thorium.

Det er vi desværre ikke længere enige om, siden den tidligere Siumut-regering i 2013 ophævede nultolerancen og gav tilladelse til at australske GME kunne påbegynde efterforskning i Kvanefjeld.

Tilladelsen til åbning af minen er endnu ikke givet. Men ingen kan være i tvivl om at det er den grønlandske regerings hensigt at nå dertil.

Den grønlandske regering forsøger at berolige os med, man kun vil udvinde uran som biprodukt. Hvordan rimer det med det erklærede formål om at blive en af verdens største eksportører?

Men bortset fra det: Det er vel lige giftigt, om det er biprodukt eller hovedprodukt?

De forsøger også at berolige os med, at al udvinding vil blive håndteret forsvarligt.

Det holder ikke.

Der er endnu ikke fundet nogen garanti for, at en åben mine ikke medfører spredning af radioaktive stoffer, ligesom der ikke er fundet nogen forsvarlig måde at deponere affaldet på – en type affald, som det tager tusinder af år at nedbryde.

Den danske regering har også brudt enigheden om nultolerancen.

Det skete i 2013, da RSSF-regeringen meddelte, at de ikke havde indvendinger imod udvinding af uran, så længe de internationale aftaler om sikkerhed og ikke-spredning af atomvåben blev overholdt.

Jeg har utallige gange spurgt de daværende regeringspartier om det betyder, at de ikke længere mener at det er farligt for mennesker, miljø og klodens sikkerhed.

Det har jeg ikke kunnet få svar på.

De ville heller ikke forholde sig til, at de internationale aftaler om sikkerhed og ikke-spredning er hullet som en si.

Fra 1993 til 2013 var der mere end 2000 tilfælde af illegal handel med radioaktive stoffer. Der er ganske enkelt ikke styr på, hvor disse stoffer havner, eller om sikkerhedsforanstaltninger bliver overholdt i forbindelse med transporten af dem.

Det er simpelt hen ansvarsforflygtigelse af værste skuffe.

Det er det også fra den nye regerings side.

Under den tidligere regering sagde Venstre, at de slet ikke var klar til at tage stilling til grønlandske udvinding og eksport af uran.

Men det er de åbenbart blevet, mens de skrev regeringsgrundlaget. Her kan man læse, at de har overtaget den tidligere regerings holdning.

Derfor skal vi nok forberede os på, at vi er nødt til at mødes her igen næste år.

Der er stærke kapitalinteresser på spil. Der foregår en massiv propaganda, for at lulle det grønlandske folk i søvn eller lokke med arbejdspladser. Den danske regering har berøringsangst – eller måske har danske firmaer øjnet en mulighed for nye profitter?

Vi har også en grønlandsk regering – og et grønlandsk folk – der med rette hungrer efter økonomisk udvikling, flere arbejdspladser.

Naturligt nok retter grønlænderne deres blik imod de mange ressourcer, der gemmer sig i undergrunden.

Det kan man ikke bebrejde dem. Tværtimod. Man kan kun støtte, at Grønland udvikler mineindustri. Men det skal ske på en måde som beskytter natur og miljø og under respekt for arbejder- og menneskerettigheder.

Det er for længst påvist, at Grønland har andre muligheder, oven i købet brydning af de såkaldt strategiske jordarter, uden at bryde de farlige radioaktive stoffer.

Og mon ikke udvinding af uran vil virke direkte negativt på udvikling af andre erhverv som landbrug, fiskeri og turisme. Hvem har lyst til at spise får, der græsset ved siden af en åben uranmine, eller kartofler og jordbær der har groet samme sted – eller fisk, som har svømmet hvor elven fra Kvanefjeld løber ud?

Så kære arrangører. Tak for jeres initiativ.

Enhedslisten stiller selvfølgelig op igen næste år, hvis det bliver nødvendigt – men helst for at holde en festtale, fordi det er lykkedes den grønlandske og den danske regering om, at de tog fejl.

Hvis det skal blive virkelighed, så skal vi alle sammen arbejde rigtigt hårdt.

Det er jeg sikker på, at I vil være med til.

God kamp.

Urani naamik!